

PARTENERIATUL CU INSTITUȚIILE DE CERCETĂRI ȘTIINȚIFICE - PRIORITATE STRATEGICĂ A BIBLIOTECII ÎN ASIGURAREA INFORMAȚIONALĂ A CERCETĂRII ÎN DOMENIUL AGRICOL

Viorica LUPU,

director adjunct, e-mail: v.lupu@uasm.md

Vera SOBEȚCHI,

șef serviciu Metodologie. Cercetare. Instruire, e-mail: sobetchi@gmail.com

Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM

Construită ca sistem deschis, biblioteca se află în relații directe, continue și pe multiple direcții cu mediul său exterior și, inerent, cu comunitatea în cadrul căreia funcționează. În acest context, biblioteca trebuie să posede un caracter dinamic și flexibil, desfășurându-și activitatea sub acțiunea influențelor din exterior, adaptându-se permanent la evoluția macrosistemului din care face parte, dar și să manifeste un caracter activ, influențând mediul prin produsele, serviciile informaționale și potențialul său inovativ.

În condițiile schimbărilor actuale ce au loc într-un ritm alert, la nivelul sistemului social global se operează modificări substanțiale. Reformări evidente se atestă, în special, în subsistemul educațional și de cercetare, ce constituie factorii de influență determinanți pentru dezvoltarea actuală și de perspectivă a bibliotecilor științifice. În ultimii ani, în toate domeniile științei crește cu intensitate sporită cantitatea informațiilor potențial relevante, fapt ce indică o abordare inovatoare a managementului sistemului de comunicare a informației în mediul științific (3). În acest sens, politica de stat la nivel de țară atribuie un rol apreciabil bibliotecilor științifice, care în interpretarea „Codului cu privire la știință și inovare” contribuie la formarea mediului favorabil diseminării și valorificării informațiilor științifico-tehnologice în știință, învățământ și producție (1), fiind parte integrantă a sistemului informațional național și instituții de importanță strategică în societatea informațională, prin asigurarea accesului la informații

Biblioteca Republicană Științifică Agricolă, având statut de bibliotecă universitară, specializată, de rang republican, tinde să-și asume o nouă perspectivă asupra funcționării și evoluției sale, orientându-și eforturile în vederea dezvoltării și consolidării parteneriatelor sale cu instituțiile de cercetări științifice agricole care sînt elemente-cheie ale sistemului „cercetare-dezvoltare” agroalimentar și fac parte din rețeaua informațională agricolă din RM.

Coordonatele în care se situează parteneriatul BRȘA cu instituțiile în cauză vizează următoarele *obiective*:

- integrarea resurselor informaționale naționale agricole în spațiul informațional mondial;
- valorificarea rezultatelor științifice prin elaborarea și editarea în comun a lucrărilor bibliografice;
- disponibilizarea informațiilor științifice în comunitatea agricolă;
- dezvoltarea resurselor informaționale prin schimb și donații de documente.

În vederea creșterii vizibilității la nivel mondial, în comun cu instituțiile de cercetări științifice agricole pe parcursul mai multor ani se realizează în mod sistematic integrarea resurselor informaționale naționale agricole în spațiul informațional mondial. Din anul 2004 BRȘA deține funcția de Centru Național AGRIS-Moldova în Sistemul Internațional de Informare în domeniul Tehnologiilor și Științelor Agrare – AGRIS, avînd ca responsabilitate colectarea, evaluarea și prelucrarea științifică a documentelor de profil agrar editate pe teritoriul RM și transmiterea informațiilor respective către FAO pentru a fi integrate în spațiul informațional mondial. În atingerea acestui obiectiv BRȘA cooperează cu instituțiile de cercetări științifice prin:

- studierea producției editoriale a instituțiilor, evaluarea și selectarea publicațiilor științifice;
- promovarea criteriilor de includere a publicațiilor în baza de date AGRIS pentru ca lucrările științifice ale cercetătorilor, specialiștilor din instituțiile științifice din RM să atingă un nivel de compatibilitate și competitivitate adecvat pentru integrarea lor în aria internațională de cercetare;
- promovarea accesului deschis și atragerea cercetătorilor în expunerea on-line a lucrărilor sale.

Impactul acestei cooperări este crearea unui produs informațional-bibliografic – *baza de date AGRIS-Moldova*, care reflectă publicațiile științifice de profil agricol editate pe teritoriul RM, participarea la crearea bazei de date internaționale AGRIS și creșterea vizibilității lucrărilor științifice agricole din RM la nivel internațional (2).

Cooperarea bibliotecii cu instituțiile de cercetări științifice pentru integrarea resurselor informaționale naționale agricole în spațiul informațional mondial își găsește expresie și în *proiectul internațional AgroWeb* a Țărilor Europei de Est și Centrale, care are ca scop crearea site-urilor standard de navigare în resursele web naționale și internaționale în domeniul agriculturii și alimentației, în scopul extinderii accesului la informația agricolă. Ca rezultat al activității bibliotecii în această direcție este crearea și lansarea în 1999 a site-ului *AgroWeb-Moldova*. Pentru întreținerea acestui portal BRȘA colaborează cu instituțiile de cercetări științifice în vederea acumulării informațiilor privind activitatea, programele, proiectele de dezvoltare, evenimentele organizate de aceste instituții și plasarea acestor informații pe site-ul *AgroWeb-Moldova*.

În ultimii ani, producția bibliotecilor se caracterizează prin creșterea flexibilității ofertei informaționale, diversificarea, specializarea și complexitatea cererilor de informare și, astfel, bibliotecile trebuie să se adapteze la sarcini de producție diferite, atât din punctul de vedere al conținutului, formei de prezentare a produsului, cât și din punctul de vedere al cooperării pentru producerea lor. Astfel, o altă formă de cooperare a Bibliotecii cu instituțiile de cercetări științifice o constituie *elaborarea și editarea în comun a lucrărilor bibliografice*. În colaborare cu Institutul de Fitotehnie „Porumbeni” a fost editată lucrarea „Indexul bibliografic al lucrărilor colaboratorilor Institutului de Fitotehnie „Porumbeni”. În continuarea acestei experiențe, în anul curent se preconizează editarea unei lucrări bibliografice similare împreună cu Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „N. Dimo”. Aducând în prim plan și punând în valoare contribuțiile științifice ale exponenților științei și practicii agricole naționale, lucrările bibliografice comune se doresc a fi o preocupare permanentă, care ar contribui la valorificarea realizărilor teoretice și experimentale și amplificarea procesului de extensiune științifică în domeniul agricol.

Pentru o bună disponibilizare în adresa instituțiilor științifice a informațiilor deținute în colecțiile și bazele de date proprii și a informațiilor accesibile din torentul agricol mondial, BRȘA realizează diverse activități cu o largă deschidere către comunitatea agricolă.

Activând în cadrul administrativ al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare a RM cu funcții de centru informațional de rang republican în domeniul agriculturii, BRȘA desfășoară unele activități în colaborare cu ministerul în susținerea informațională și documentară a procesului de cercetare științifică și a activităților practice în agricultură din întreaga țară. O activitate definitorie în acest sens o reprezintă lansarea și desfășurarea programului „*Acțiuni de informare extramuros*”, conceput de către BRȘA pentru cercetătorii, specialiștii din cadrul instituțiilor de profil agricol din sfera științei și inovării.

Apreciind utilitatea și complexitatea programului atât din punct de vedere conceptual, cât și practic, ministerul de profil a fost determinat să aprobe implementarea acestuia în opt instituții de subordonare departamentală:

- Institutul de Cercetări pentru Culturile de Cîmp „Selecția”, Bălți (ICPCC)
- Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare
- Întreprinderea de Stat pentru Cercetare în selecția și Hibridarea Suinelor „Moldsuinhibrid”
- Institutul de Fitotehnie „Porumbeni”
- Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară, Maximovca
- Întreprinderea de Stat pentru Cercetare în Selecția și Hibridarea Suinelor „Moldsuinhibrid”
- Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”
- Filiala din Chișinău a Întreprinderii de Stat pentru Cercetare și Producere a Resurselor Biologice Acvatice „Acvacultura-Moldova”
- Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „N. Dimo”

Avînd în obiectiv amplificarea asistenței informaționale și documentare a comunității științifice agrare, programul are menirea de a sensibiliza membrii comunității privind rolul de bază al BRȘA în dezvoltarea și valorificarea resurselor de informare și documentare în domeniul agriculturii și științelor adia-

cente, de a promova colecțiile, serviciile și produsele bibliotecii și de a satisface exigențe informaționale cât mai complexe.

Riguros ajustat profilului profesional al instituțiilor vizate și întrunind un spectru larg de activități, programul a antrenat diverse categorii de cercetători real interesați de o informare complexă pentru efectuarea eficientă a cercetărilor științifice fundamentale și aplicative, prioritare pentru economia națională. Programul acoperă aspecte legate de regăsirea pertinentă a informațiilor în domeniile de interes ale cercetătorilor atât la nivel național, în baza resurselor informaționale ale BRȘA, cât și la nivel internațional, oferind facilități complexe de acces la cele mai recente realizări ale științei și tehnologiei agrare mondiale prin bazele de date bibliografice și textuale AGRIS, AGORA, FAOSTAT și utilizând sistemul de împrumut internațional prin intermediul Rețelei Internaționale de Biblioteci Agricole AGLINET.

Exploatând posibilitățile oferite, utilizatorii programului au beneficiat eficient de activități cu caracter predominant practic, cum ar fi: reguli și exemple de întocmire a referințelor bibliografice, modalități de căutare în bazele de date internaționale pe diferite criterii.

Impactul acțiunilor de informare atât în plan individual, cât și instituțional este evident și se manifestă prin: examinarea oportunităților și stabilirea unor acorduri privind editarea în comun a lucrărilor bibliografice, amplificarea schimbului de publicații, înregistrarea unui număr impunător de beneficiari ai sistemului de difuzare selectivă a informației, majorarea volumului cercetărilor bibliografice tematice solicitate, intensificarea utilizării Sistemului Internațional AGLINET etc.

Programul acțiunilor de informare extramuros nu este stabilit pe o perioadă de timp concretă, ci se dorește a fi de durată, fiind aprofundat și îmbunătățit sistematic în funcție de direcțiile de cercetare și exigențele informaționale ale cercetătorilor. Având un impact pozitiv în cadrul instituțiilor de cercetări științifice, programul pretinde a fi dezvoltat, adaptat și aplicat și în cadrul colegiilor de profil agrar.

O formă eficientă de parteneriat a bibliotecii cu instituțiile de cercetări științifice o reprezintă *acordurile de împrumut interbibliotecar* care presupun împrumutul de publicații de la o bibliotecă la alta. Partenerii de împrumut interbibliotecar sînt furnizori (dau cu împrumut publicații), dar și beneficiari (împrumută publicații inexistente în colecțiile sale de la alte biblioteci). Din anul 2001 această formă de parteneriat s-a extins datorită aderării BRȘA la Rețeaua Internațională de Biblioteci Agricole - AGLINET, rețea constituită din 55 biblioteci și centre de informare agricole din 50 de țări ale lumii, ce colaborează în vederea schimbului de informații prin intermediul împrumutului interbibliotecar. Cercetătorii instituțiilor științifice au posibilitatea să solicite prin intermediul BRȘA publicații existente în colecțiile bibliotecilor agricole din întreaga lume, astfel obținînd publicații din colecțiile bibliotecilor din Rusia, Belarus, Țările Baltice, Belgia, Suedia, Norvegia, Germania, Polonia, Slovacia, SUA, Canada, Australia, Egipt, Noua Zelandă ș.a.

La rîndul ei, BRȘA pentru a-și onora obligațiunea de a pune la dispoziția celorlalte țări membre AGLINET gratis și operativ publicațiile naționale în domeniul agriculturii lipsă în colecțiile sale, apelează la colecțiile bibliotecilor instituțiilor de cercetări științifice.

Menționăm că parteneriatul în vederea realizării împrumutului interbibliotecar contribuie la acoperirea golurilor informaționale din colecția bibliotecii și disponibilizarea documentelor pentru utilizator.

O formă de parteneriat practică de BRȘA cu instituțiile de cercetări științifice este și *organizarea expozițiilor*. Expozițiile sînt vernisate în spațiile instituțiilor de cercetări științifice pe o perioadă determinată de timp. De obicei, sînt organizate expoziții tematice avînd ca generic tendințe, probleme și subiecte de actualitate din știința și practica agricolă. La inițiativa unor instituții de cercetări științifice au fost organizate expoziții ale documentelor editate de Organizația pentru Alimentație și Agricultură – FAO a ONU.

Procesul de disponibilizare a informației în comunitatea științifică s-a amplificat prin asistența personalizată a cercetătorilor prin sistemul de *Difuzare Selectivă a Informației*. Ca beneficiari ai acestui serviciu au fost înregistrați 56 cercetători cărora li se oferă sistematic informații bibliografice privind documentele apărute la tema de cercetare solicitată. Funcționarea eficientă a acestui serviciu este determinată

de comunicarea directă cu cercetătorii, fapt care conduce la acoperirea informațională pertinentă a temelor de cercetare, respectiv - la performanța procesului individual de cercetare.

În situația actuală, când instituțiile științifice sînt impuse să accepte condiții de autofinanțare, devine și mai important parteneriatul bibliotecilor pentru dezvoltarea colecțiilor prin achiziții partajate, proiecte comune, schimb și donații de documente.

Relațiile de schimb și donații de documente ale bibliotecii cu instituțiile de cercetări științifice s-au conturat încă cu ani în urmă, consolidîndu-se ca o acțiune acceptată prin tradiție. Deși nu reprezintă o convenție oficializată și nu se realizează într-un flux continuu și activ, ambele părți primesc la schimb în mod garantat publicațiile științifice instituționale, în dependență de frecvența și volumul editorial acceptat la nivel de instituție. Ca obiect de bază al schimbului de documente cu bibliotecile partenere servește revista UASM „Știința Agricolă”, partenerilor de schimb fiindu-le expediate sistematic fasciculele revistei, de la fondare pînă în prezent.

Deși în aceste relații nu se atestă o reciprocitate din punct de vedere economic, ambele părți implicate au de cîștigat. Acest parteneriat are un impact benefic și asupra dezvoltării colecțiilor BRȘA, care beneficiază de publicațiile jubiliare și lucrările instituțiilor științifice realizate în cadrul programelor de cercetare de nivel instituțional. În adresa bibliotecii, în mod sistematic sînt transmise în schimb sau cu titlu gratuit lucrările Institutului Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare, Institutului de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „N. Dimo”, Institutului de Tehnică Agricolă „Mecagro”, care reprezintă documente pertinente pentru comunitatea agrară din țară.

Relațiile de colaborare ale BRȘA cu instituțiile de cercetări științifice se bazează pe elementul esențial al activității de parteneriat, pe comunicare, care se realizează la diferite nivele: administrativ, în direct cu cercetătorii, prin e-mail, feedback etc. Biblioteca aspiră către un parteneriat continuu, asumîndu-și rolul de mediator permanent între publicul utilizator de informație din domeniul agricol și resursele informaționale. Pentru a realiza un parteneriat fiabil cu o cooperare productivă, trebuie să se întreprindă o schimbare de valori, comportamente, atitudini la nivelul tuturor factorilor implicați.

În concluzieam menționam că parteneriatul „instituție de cercetări științifice – bibliotecă” implică avantaje reale pentru realizarea eficientă a proiectelor de cercetare și trebuie să devină o prioritate a strategiilor orientate spre dezvoltarea cercetărilor în domeniul științelor agricole.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova (nr. 259-XV din 15.07.2004). In: *Monitorul Oficial*, 2004, nr. 125-129, pp. 12-71.
2. MADAN, Ecaterina, LUPU, Viorica. Reflectarea documentelor de profil agrar în baza de date AGRIS: aspecte tehnologice. In: *Dezvoltarea durabilă a Romîniei și Republicii Moldova în context european și mondial. Secțiunea Managementul resurselor electronice în bibliotecile din Moldova: a IV-a conf. șt. intern.*, Chișinău, 21-23 sept. 2006, pp. 60-62.
3. NEUBAUER, Wolfram. Viitorul bibliotecilor științifice. In: *BiblioRev*, 2009, nr. 16. [accesat 05.11.2013]. Disponibil: <http://www.bcucluj.ro/bibliorev/arhiva/nr16/biblio1.html>. ISSN 1584-1995.